

“We gaan kijken”. Coby Paardekooper wilde graag mee. Vorig jaar september vertrok ‘de Nederlandse delegatie’.

### Koninklijk

‘Ik werd als Beatrix ontvangen’, vertelt Paardekooper. ‘Gelukkig had ik mijn feestjurk meegenomen.’ Er werd een heuse conferentie georganiseerd. Inclusief vlaggetjes, flesjes water en naambordjes op tafel. De inwoners van Stoepki zagen wel mogelijkheden in het Nederlands bezoek. ‘Op een gegeven moment kwam een papertje voorbij met de naam van Deetman erop. Wat waren zij in hemelsnaam van plan, dacht ik.’ Van den Oudenrijn: ‘Het verwachtingspatroon is enorm. De plaatselijke wethouder kwam met het idee van een stedenband. Of wij dat niet

konden regelen met onze burgemeester. Ik antwoordde dat zoiets niet mogelijk is. Dat vonden ze maar gek. Ze hebben ook grootse plannen met het toerisme. Als promotie willen ze een Nederlands huis oprichten. Een luchtkasteel, want bezienswaardigheden zijn er niet. De menu’s in het plaatselijke restaurant zijn alleen in het Russisch. De burgemeester heeft daarop meteen verordonneerd de menu’s in het Engels te laten vertalen.’

Van de zoutmijn bleek niets meer over. Door de revolutie is alles verwaarloosd. De mijnschacht is ingestort en onder water gelopen. Wat rest is een meertje waar ganzen zwemmen. Maar de ontmoetingen met de lokale bevolking staan in het geheugen gegrift. Paardekooper: ‘De oudste was geboren in 1917. Een landarbeidster.

Een klein, oud, wijfje, maar een geheugen, halleluja. Met glimmende oogjes vertelde ze dat ze vroeger altijd appels jatte “van die Hollanders”. Echt ontroerd raakte ze bij de ontmoeting met het kleinkind van de boekhouder, die met haar grootvader had gewerkt. ‘Zij had een foto in haar hand van onze beide grootvaders op een jachtpartij. Tijdens de revolutie hadden zij alles verstopt. Deze foto hadden ze in de grond begraven. Ik bezit exact dezelfde foto. Die verbintenis... Toen klikte er iets.’

Monique van Oostrum

Overgenomen uit *Den Haag Centraal* van 27 juli 2007. Voor informatie en foto's, zie: [www.bakhmutskiekopi.info](http://www.bakhmutskiekopi.info)

## Een andere wetenschapsbenadering

*Natuurkundige Sergej Sannikov aan de basis van geweigerd proefschrift*

**Alles stond op scherp, de promotiecommissie had als het ware de toga al omgeslagen en de uitnodigingen waren de deur uit. Niets stond de uitreiking van de doctorsbul aan de in Eindhoven wonende Limburger Marcoen Cabbolet (40) nog in de weg, zo leek het althans. De Technische Universiteit Eindhoven blies de op 16 januari 2008 geplande plechtigheid af.**

Samen met een natuurkundige uit Oekraïne had Cabbolet een nieuw voorstel gedaan voor een natuurkunde die ingaat tegen relativiteitstheorie en kwantummechanica. Echter, op 9 januari deelde de promotiecommissie de doctor in spe mee dat ze te weinig kennis van het onderwerp in huis had. De theorie was te ingewikkeld bevonden.

Een dag later bleek de zaak iets gecompliceerder. De werkelijke reden was niet zozeer ondeskundigheid, maar Cabbolets onderzoek zelf. De Tu/e liet het conceptproefschrift beoordelen door vier referenten, onder wie de Utrechtse natuurkundige en Nobelprijswinnaar Gerard 't Hooft. Toen deze zich tegen Cabbolets benadering keerde, zat de Tu/e met een probleem.

De promovendus zelf verdedigde zich met de stelling dat de referenten óf te kort naar zijn werk hadden gekeken óf onvoldoende vertrouwd waren met de materie of dat er sprake was van beide. 't Hooft gaf zijn mening op dezelfde dag, waarop hij het proefschrift in ontvangst had genomen.

De Tu/e zag van promotie af, een tamelijk unieke stap in de academische wereld. ‘Einstein ongewenst’ kopte het dagblad *De Dag* op 31 januari in een column. Medio februari meldden de kranten dat Cabbolet zijn proefschrift eerst aan de Universiteit van Tilburg had aangeboden. Toen die weg doodliep, weken hij en zijn promotor uit naar Eindhoven. De Oekraïense connectie kwam echter weinig aan bod. Waar was die Oekraïener? Bestond hij wel?

### Oekraïense leermeester

‘Die Oekraïener bestaat echt’, zegt ir. Marcoen Cabbolet in zijn Eindhovense flat nabij de Tu/e. Het gaat om Sergej Sannikov, wiskundig natuurkundige aan het Charkivse Instituut voor Natuurkunde en Technologie. Geen kleine instelling, het instituut wordt gezien als het tweede in Europa na het Zwitserse CERN. Op zoek naar documentatie over fundamenteel

natuurkundig onderzoek in de Eindhovense universiteitsbibliotheek kwam Cabbolet in 1997 met Sannikov in contact. Hij schreef een brief aan Sannikov, kreeg een brief terug en vanaf dat moment ontstond via internet een intensief contact. ‘Sannikov zag meteen aan de hand van mijn ideeën dat ze verstrekkende gevolgen konden hebben, als ze zouden kloppen’, zegt Cabbolet.

Maar na een tijdje begreep hij dat voor echt contact kennis van de Russisch taal noodzakelijk was. Cabbolet bestelde een cursus en ploegde de lessen door. Drie jaar na hun eerste contact ging Marcoen Cabbolet voor de eerste keer naar Charkiv. ‘Door onze directe gesprekken was de opbrengst meteen veel groter.’ Ook persoonlijk bleef die reis niet zonder gevolgen. Cabbolet voelde zich in Charkiv meteen thuis: ‘Ik vond het er geweldig – een heel andere sfeer dan hier. Moeilijk om dat precies in woorden te vatten.’ De wetenschappelijke gesprekken met Sannikov werden afgewisseld met ‘bezoeken aan het voetvolk’. Zo leerde Cabbolet de charmante Larisa Goebkaja kennen, met wie hij inmiddels al weer drie jaar is getrouwd. Onder elkaar spreken ze altijd Russisch.

Na dit eerste bezoek keerde Cabbolet regelmatig naar Charkiv terug. 'In 2003 was het fysische plaatje klaar', vertelt Cabbolet. 'Sannikov en ik hebben vervolgens pogingen gedaan om het resultaat te publiceren, maar we vonden geen tijdschrift waar men het wilde hebben. Het was Sannikov die mij aanspoorde en hij heeft pogingen ondernomen om te bemiddelen.'

Hierna bleef nog de weg van het proefschrift over. Er werd contact gelegd met Harry de Swart, hoogleraar logica en taalanalyse in Tilburg en van huis uit wis- en natuurkundige. Met hem werden de laatste finesses aangebracht aan de formele aspecten van wat Cabbolet de *Elementary Process Theory* noemt. Ofschoon ernstig ziek maakte Sergej Sannikov deel uit van de promotiecommissie, maar de recente commotie heeft hij niet meer meegemaakt. Sannikov overleed op 25 maart 2007 op 73-jarige leeftijd.

#### De Charkivse methode

Cabbolet over zijn onderzoek: 'Ik ben afgestudeerd als fysisch chemicus en dan zit je op de grens tussen natuurkunde en scheikunde. Met het onderwerp van mijn proefschrift kwam ik terecht op het snijvlak van filosofie, logica, wis- en natuurkunde. Het is niet uitgesproken wiskundig of filosofisch of natuurkundig. Sannikov was thuis in al die vakken en heeft voor

mij een studieprogramma opgesteld dat heel breed was.'

De dramatische gebeurtenissen rond zijn promotie wijt Cabbolet aan de structureel verschillende wetenschapsbenadering in Oost en West. 'Hier zijn de studies versmald tot speerpunten. Een natuurkundige krijgt alleen de wiskunde aangeleerd die hij nodig heeft. In Oekraïne is dat anders. Daar kennen ze een traditionele, brede opleiding, veel meer interdisciplinair. In feite zijn het twee wetenschappelijke opleiding die haaks op elkaar staan.' Sergej Sannikov, zo Cabbolet, stamde uit de school van de brede opleiding, zoals die ook bij ons vóór de Tweede Wereldoorlog nog bestond. Die benadering is in de Sovjet-Unie nooit losgelaten.

'Ook het theoretisch-natuurkundig onderzoek is anders, en hier is sprake van een botsing tussen ideologieën', legt Cabbolet uit. 'Bij ons overheerst de pragmatische aanpak. Op basis van het experiment zoeken wetenschappers naar een wiskundig geformuleerde theorie of een rekenprocedure die met het experimentele uitgangspunt overeenstemt. Daar staat een andere aanpak lijnrecht tegenover: eerst wordt een wiskundig basis geformuleerd en dan pas contact gezocht met bestaande experimentele resultaten. Het is de meer wiskundige aanpak die gangbaar was in het instituut van Sannikov. Die aanpak heeft hij op mij overgebracht en die heb ik weer toegepast in mijn onderzoek.'

Hoe verder nu? De weg naar een buitenlandse promotie is afgesloten door de opstelling van Gerard 't Hooft. Een internationaal befaamd geleerde durft men ook ver buiten onze landsgrenzen niet te bruuskeren. De *Elementary Process Theory* gaat in het Engels bij een uitgever verschijnen en een exemplaar gaat natuurlijk ook naar het Natuurkundig Instituut in Charkiv. Er staat een biografie in van Sergej Sannikov, een eerbewijs aan de man die zoveel heeft betekend in het wetenschappelijke leven van Marcoen Cabbolet.

Renso van Bergen

Voor enkele achtergronden, zie <http://noorderlicht.vpro.nl/artikelen/39064518/>

#### O P R O E P

**V**period, de krant van Artemivsk in de Donetsk regio, besteedt regelmatig aandacht aan de historische, Haagse wortels van de lokale zoutmijn. (Zie artikel p. 21-22.) Een lokale werkgroep is nu doende om het verleden van de mijn in kaart te brengen. En elke vondst laat de relatie met Nederland dieper voelen.

Om die band te versterken vraagt *Vperiod* de lezers van *Oekraïne Magazine* of ze wellicht voorouders hebben of mensen kenden die ooit thuis waren in Artemivsk – Bachmoet vóór de Russische revolutie. Wilt u weten waar uw familieleden woonden en hoe het hen is vergaan? Wilt u uw kennis met anderen delen?

Stuurt uw reactie naar Pieter van den Oudenrijn, Lupineweg 67, 2555 RK Den Haag. E-mail: [van.den.oudenrijn@gmail.com](mailto:van.den.oudenrijn@gmail.com)

#### Ambassadeur terug naar Kiev

**D**e buitengewoon en gevolmachtigd ambassadeur van Oekraïne in Den Haag Oleksandr Koepjtisisjin keerde onlangs terug naar Kiev. In de regering van Joelia Timosjenko heeft Koepjtisisjin de functie van plaatsvervangend minister van Buitenlandse Zaken gekregen. Zijn hoogste baas blijft dus minister Volodimir Ogrizko.

Koepjtisisjin was sinds 2005 ambassadeur in Den Haag en heeft steeds warme belangstelling getoond voor het bedrijfsleven en de economische betrekkingen tussen Nederland en Oekraïne. De handel tussen beide landen groeide in die periode stevig. Ook heeft hij altijd aandacht gehad voor de culturele banden tussen beide landen, evenals voor humanitaire samenwerking. Verder heeft hij nadrukkelijk de activiteiten van de SpsN-O ondersteund.

Zijn functie wordt tijdelijk waargenomen door de heer Illja Kvas. Hij was op 8 maart te gast bij de SpsN-O in Soest, waar de Oekraïnedag plaatsvond (zie verslag p. 26).

K.H.

FOTIC STICHTING LIBERALITAS



Wiskundig natuurkundige Sergej Sannikov